

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתע

ערב שבת קודש

פרשת שמיני / פרה

י"ט באדר ב' ה'תשע"א

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

"ט באדר שני ה'תשע"א – כ"ו באדר שני ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט באדר שני	הל' אבל פרק יב-יד.	הל' טומאת אוכלין פרק ה.	מל"ת קסו.
ש"ק	כ' באדר שני	הל' מלכים ומלחמותיהם.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ו.	מ"ע קעג. מל"ת שסב. שסד. שסג. ששה.
א'	כ"א באדר שני	פרק ד-ו.	פרק ז.	מ"ע קפז. מל"ת מט. מ"ע קפח. קפט. מל"ת נט.
ב'	כ"ב באדר שני	פרק ז-ט.	פרק ח.	מל"ת מו. מ"ע קצ. מל"ת נו. נז. מ"ע קצב. קצג.
ג'	כ"ג באדר שני	פרק יב. סיום מחזור כ"ט	פרק ט.	מ"ע קצא. ריד. מל"ת שיא. נח. מ"ע רכא. מל"ת רסג. רסד.
ד'	כ"ד באדר שני	תחילת מחזור ל' אז וגו'. כל המצות... שנת החמה.	פרק י.	הספר הזה שאבאר בו... שזכרנו* ואני עתה מתחיל בזכרון השרשים... במצות עשה...
ה'	כ"ה באדר שני	מצות עשה. א מצוה ראשונה.. אין לו.	פרק יא.	השרשים**.
ו'	כ"ו באדר שני	מצות לא תעשה. א מצוה.. אלו הם.. בין עשה ובין לא תעשה.	פרק יב.	השרשים**.

* סיום הקדמת הרמב"ם לספר זה, בו מדבר אודות הספר. ** בימי לימוד הקדמת היד - ילמוד כאו"א מ"השרשים" כפום שיעורא דילי, ולחלק השאר ללמדו בימים הסמוכים שלאחרי זה (נוסף על לימוד המצות דהיום)

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
6.19	5.55.0	12.18	11.47	8.41	5.46	4.49	4.27	3.38	ו', י"ט באדר ב'
6.20	5.55.7	12.18	11.47	8.41	5.45	4.47	4.26	3.37	ש"ק, כ' באדר ב'
6.21	5.56.4	12.17	11.47	8.40	5.44	4.46	4.24	3.35	א', כ"א באדר ב'
6.21	5.57.0	12.17	11.46	8.39	5.42	4.45	4.23	3.34	ב', כ"ב באדר ב'
6.22	5.57.7	12.17	11.46	8.38	5.41	4.43	4.21	3.32	ג', כ"ג באדר ב'
6.23	5.58.4	12.17	11.46	8.37	5.40	4.42	4.20	3.31	ד', כ"ד באדר ב'
6.23	5.59.1	12.17	11.45	8.37	5.38	4.41	4.19	3.29	ה', כ"ה באדר ב'
7.24	6.59.7	1.16	12.45	9.36	6.37	5.39	5.17	4.28	ו', כ"ו באדר ב'

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
שמיני / פרה	5:18	6:31	5:33	6:33	5:24	6:33	5:35	6:33
תזריע / החודש	6:23	7:36	6:38	7:38	6:29	7:38	6:40	7:38

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מול: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

רצוא והתעלות עם הפנמה והתיישבות

האפר והמים בפרה אדומה מסמלים שני קווים הנוגעים לקיום כל התורה והמצוות, ואף לכל ענייניו של האדם • יהודי אינו יכול להישאר במקומו, אלא עליו להיות בתנועה מתמדת של מרוצה והתעלות • לאיך גיסא, אל לו להישאר בתנועה של רצוא, אלא מחובתו לרדת חזרה בתנועת שוב - שהדרגה החדשה בעבודה תהיה אצלו בהתיישבות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מישור (במקום הנמוך) - הרי הם עומדים במקומם (בהתיישבות), לא כאש שנמשך למעלה כל הזמן. ובכדי שתהיה הטהרה (על-ידי פרה אדומה) צריכים את החיבור דשתי תנועות.

וזהו הטעם לכך שמצוות פרה אדומה היא "חוקת התורה" - כי "על⁵ ב' עניינים אלו דרצוא ושוב וכללות עניין מעשה הפרה⁶ הוסד כל עיקר התורה והמצוות" - שיהיה החיבור והייחוד העלאתה והמשכה (רצוא ושוב): להעלות (מלמטה למעלה) את עצמו וחלקו בעולם, ממעמד הגשמי שיכללו למעלה באלוקות - על-ידי התשוקה ורצוא באהבה כרשפי אש, "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה"⁷, שיקריב את עצמו כקרבן לה', "אדם כי יקריב - מכס קרבן לה"⁸,

א. ידוע הביאור¹ בזה שפרשת פרה נקראת "זאת חוקת התורה" (ולא "זאת חוקת הפרה"), כי "מצוות¹ פרה אדומה הוא כללות התורה", בזה משתקף בגלוי עניין רצוא ושוב שעליו מיוסד כללות עבודת התורה והמצוות:

מעשה הפרה כלול (בכלל) משני עניינים: (א) שריפת הפרה לאפר, (ב) "ונתן עליו מים חיים אל כלי"², וערבו את האפר עם המים, וממנו היוז על הטמא־מת בכדי לטהרו.

שני עניינים אלו (שריפת הפרה לאפר ומים) הינם שני הקווים דרצוא ושוב, העלאתה והמשכה: שריפת הפרה על-ידי אש היא תנועה דרצוא (העלאתה) - כפי שאש נמשך (בטבעו) מלמטה למעלה, ולולא דבר גשמי שבו נאחז האש, היה האש עולה מלמטה למעלה (לשורשו ומקורו ביסוד האש)³. מים הם תנועה דשוב (המשכה) - מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך⁴, וכאשר המים נמצאים במקום

(1) לקו"ת ר"פ חוקת (נו, ואילך).

(2) חוקת יט, יז.

(3) ראה ספר-השיחות תשמ"ט עמ' 283 ואילך. וש"נ.

(4) תענית ז, א.

(5) לקו"ת שם, סע"ב.

(6) ר"הגם שבכל מצווה יש בחינה זו, אך לא בא בחינה זו בביאור וגילוי גמור בכל המצוות כמו במצוות פרה אדומה, שכל עניינה הוא רק בחינות אלו דרצוא ושוב שזהו עניין האפר והמים חיים, ולפיכך הוא נק' חוקת התורה" (לקו"ת שם נו, סע"ב. וראה שם נז, ג).

(7) צו ו, ו. וראה "היום יום" כ' אדר שני.

(8) ויקרא א, ב. וראה לקו"ת ויקרא עה"פ (ד"ה אדם כי יקריב).

נקודת הביאור בזה: היות שרצוא ושוב הוא "חוקת התורה" - מובן, (שנוסף על כך שהרצוא ושוב הוא אמצעי שעל-ידו נפעלת הכוונה דתורה ומצוות (יחוד עליון ותחתון), הרי) בעצם העניין דרצוא ושוב בעצמו נפעלת התכלית דתורה ומצוות, "שכללות עניין המצוות הוא שעל-ידי זה נמשך לאדם בחינת ומדרגת מה שכתוב בחיות הקודש והחיות רצוא ושוב"¹⁶ כמו שנאמר באברהם¹⁷ "הלוך ונסוע".

במילים פשוטות: "זאת חוקת התורה" שבכל העניינים (החל) דקדושה - תורה ומצוותיה - יהודי אינו יכול לנוח ולהישאר על עומדו במקום (ודרגה), אלא הוא נמצא בתנועה מתמידה ומרוצה, רצוא ושוב. אין הוא מסתפק לעולם בעבודתו הקודמת, אלא כל הזמן עולה והולך מחיל אל חיל.

ועל-דרך חיות כפשוטה¹⁸: סימן החיות הוא - תנועה מתמדת (כל חי מתנענע¹⁹); וגם המשכת החיות היא באופן דרצוא ושוב: הלב ממשיך דם בכל הגוף על-ידי זה שהוא דופק בתמידות בשתי דפיקות (דפיקא דליבא²⁰), כיוון והתפשטות; וכך הוא גם אצל יהודי בנוגע לתורה-ומצוות - "חיינו ואורך ימינו".

כאשר הוא נמצא בהתיישבות, אפילו התיישבות דקדושה בעבודתו בתורה ומצוות, גם כשמגיע למדרגה גבוהה ביותר - אינו יכול לנוח, ומטפס ורץ - רץ לדבר מצווה²¹ - הלאה ומעלה יותר, לפעול עוד יותר בכמות ובאיכות; ולאורך גיטא: כאשר הוא נמצא בתנועה של רצוא, אינו נשאר בזה, אלא שמוריד את זה בשוב - שהדרגה החדשה בעבודה תהיה אצלו בהתיישבות, הרגל נעשה טבע שני, ועד - טבע סתם.

וכאשר גם רצוא נעלה זה נמשך בשוב - אינו מסתפק בזאת (כיוון שרצוא ושוב הם "חוקת התורה"

ובכללות - על-ידי עבודת התפלה²; וכיחד עם זה להמשיך מלמעלה למטה קדושה ואלקות, ובכללות - על-ידי לימוד התורה (שנמשלה למים)⁴ וקיום המצוות, שממשיכים קדושה למטה.

החל כפי שזה ביהודי עצמו, כנשמה בגוף: החיבור דנשמתו, "נר ה' נשמת אדם"¹⁰ ש"חפצה וחשקה בטבעה לידבק בשרשה ומקורה בהקב"ה"¹¹, וגופו שיסודו מעפר, וטבע העפר לרדת למטה.

וכך פועל גם בארץ הלזו הגשמית - הוא מעלה את העולם ממצבו הירוד, ופועל שתהיה ארץ על שם ש"רצתה לעשות רצון קונה"¹² (רצוא), וכיחד עם זה - ממשיך קדושה בעולם כפי שהוא עומד במקומו (שוב).

וזה מביא לתכלית כל העניינים - לקשר ולאחד (על-ידי רצוא ושוב) את העליון-עליון ביותר עם התחתון-תחתון ביותר, שהם מתאחדים לאחד ליחידו של עולם (נוסף על "אחד" - גם "יחיד"), שדווקא בכוחו ויכולתו לאחד הפכים (עליון ותחתון, רצוא ושוב). וההפכיים, הרצוא ושוב, מסייעים לזה - כי על-ידי הרצוא ושוב של עליון ותחתון ושל תחתון ועליון נהיה היחוד בשלימות ביניהם¹³.

ב. היות שרצוא ושוב (שבא בגלוי במצוות פרה אדומה) הוא "עיקר התורה והמצוות" ("חוקת התורה"), וכל יהודי נברא לשמש את קונו¹⁴ - הרי מובן, שהעבודה דרצוא ושוב מקיפה את כל בני ישראל, מגדול שבגדולים עד קטן שבקטנים, וכל הדרגות בעבודתם, הן דנפש האלוקית והן דנפש הבהמית¹⁵.

(9) שבמקום קרבנות תקנום (ראה ברכות כו.ב, זח"ב כ.ב, ועוד).

(10) משלי כ.כז.

(11) תניא רפי"ט.

(12) ב"ר פ"ה, ח.

(13) כי באם היה רצוא בלבד, לא היה הדיבור עם התחתון במקומו הוא (כי הוא בתנועה של רצוא לדבר שחוף ולמעלה ממציאותו כפי שהוא למטה), ובאם היה שוב בלבד, לא היה החיבור עם העליון במקומו הוא: משא"כ ע"י רצוא ושוב יחד נעשה שלימות החיבור בין עליון ותחתון, עד שנעשה דירה לו (לעצמותו) יתברך (וכיחד עם זה - בתחתונים, בגדרי התחתונים).

(14) משנה וברייתא סוף קידושין.

(15) ראה בארוכה ד"ה מצה זו תרס"ד, זאת חוקת תרס"ה, ועוד

- בביאור העניין דרצוא ושוב ש"כנה"א וכנה"ב.

(16) לקו"ת שם נו.ב. ומציין שם לד"ה וכל העם רואים בפ' יתרו (תו"א עג, ג ואילך).

(17) לך יב.ג. וראה במקומות שבהערה הקודמת.

(18) ראה המשך תער"ב ח"ב עמ' א"ט ואילך. סה"מ תש"ה עמ' 3 ואילך. ד"ה והחיות רצוא ושוב תש"ד (עמ' 275). ועוד.

(19) ראה סה"מ קונטרסים ח"א צח.ב, ובכ"מ.

(20) תקו"ז תס"ט (קב.א). וראה לקו"ת סד"ה אלה פקודי וביאורו.

(21) אבות פ"ד מ"ב.

המסקנא לומדים באופן של "יגדיל תורה ויאדיר", "דרוש וקבל שכר"²⁵). ואדרכה - דווקא על-ידי היגיעה בפלפול ושקלא וטריא מיתוסף בהבנת התורה,²⁶ באופן שנוגע גם להלכה בפועל (כדלקמן). וכידוע²⁷ החילוק שבין תלמוד ירושלמי ותלמוד בבלי, שבירושלמי (ויתירה מזה - במשנה) עיקר הלימוד הוא ב"הלכות"²⁸ פסוקות בלי פלפול עמוק וארוך כל-כך, "מה-שאינ-כן בבבלי הרי עיקר העסק "דווקא בפלפול ברוב קושיות ותירוצים כל הלכה ודין בעומק רב ולכן אומרים חז"ל²⁹ "במחשכים

(עיקר כל התורה והמצוות), לא רק בדרגה אחת, אלא בכל הדרגות), ונעשה אצלו תיכף רצון חדש ורצוא לקבל עוד יותר - מי שיש לו מנה רוצה מאתיים וכו',²² ולאחר מכן - ממשיך זאת בשוב, וכן הלאה ולמעלה יותר, רצוא ושוב דרגה למעלה מדרגה²³.

ג. העבודה של רצוא ושוב מתחילה (ככל העניינים) בקדושה, וכזה גופא - בלימוד התורה ("זאת חוקת התורה") (ומזה נשתלשל אחר-כך בכל העניינים, כדלקמן):

הוא מבטל לגמרי את רצונות הנפש הבהמית בעניינים בלתי רצויים, כך שנשאר רק אפר - העצם של נפש הבהמית, שאותו הוא מהפך לרצון לטוב וקדושה

הושיבני זה תלמוד בבלי" עד שהוציאו לאור כל דבר ודבר לאמיתותו, ונתחדשו מפלפול זה ריבוי דינים מחודשים לגמרי".

שזהו אחד הטעמים לכך שהלכה בבבלי לגבי ירושלמי³⁰ - כיוון שאף שבירושלמי כתובים הלכות פסוקות בלי פלפול (כל-כך), אבל דווקא על-ידי העיון ושקלא וטריא בבבלי, ש"הוא יותר ארוך ומבואר"³¹, נעשה ברור יותר באמיתת העניינים.

ויש לומר, שזהו הטעם לכך שחיבור וחתומת הבבלי היה "אחר שחיבר ר' יוחנן הגמרא ירושלמית בכמו מאה שנה"³² - בהתאם לסדר הלימוד בפועל, שצריך להיות מן הקל אל הכבד: לכל לראש לומדים

אחד הדברים העיקריים בלימוד התורה הוא - פלפולא דאורייתא, עמל ויגיעת השכל בתורה עם שקלא וטריא באופן של רצוא ושוב (שכל) - סברות לכאן ולכאן. בקושיות ותירוצים, ולאחר שמקבל תירוץ על הקושיה, הוא מתעמק עוד יותר בעניין ואזי מתעוררת אצלו קושיה נעלית ועמוקה יותר, ולאחר-מכן הוא מתרצה, וכן הלאה.

- ישנו סדר לימוד ומעלה בלימוד הלכות פסוקות ללא שקלא וטריא, שאז ישנה המסקנה בפועל באופן ברור וגלוי; וישנו סדר שני בלימוד על-דרך הפלפול ושקלא וטריא לעיונא. ובלשון חז"ל²⁴ - "חריף ומקשה", ו"מתון ומסיק", "עוקר הרים" ו"סיני", "פלפלין" ו"סדרין".

והגם שהעיקר הוא המסקנה להלכה שמפיקים מהשקלא וטריא, והמפלפל מתנהג בפועל על-פי ההלכה (לאחר שנפסקה) כמובן ופשוט, אבל בדרך הלימוד (גם לאחר שנפסקה ההלכה, ועל-אחת-כמה-יכמה לפני שנפסקה) ישנו גם דרך (- לכתחילה) הפלפול ושקלא וטריא (שגם לאחר

(25) ראה חולין טו, ב.

(26) ואף שיש בזה יגיעה וצער גדול יותר (ואין בזה השמחה דלימוד המסקנא, דאין שמחה כהתרת הספיקות) - הרי "יגעתי ומצאתי" דווקא (ומציאה היא שלא בערך היגיעה).

(27) ראה שערי-אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ד ואילך. סה"מ תש"ח שם עמ' 122 ואילך.

(28) סה"מ שם.

(29) סנהדרין כד, א.

(30) רי"ף ורא"ש סוף עירובין, החינוך בהקדמתו לספרו, וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך הלכה עמ' רנ. ו"ג.

(31) ספר החינוך שם.

(32) ל' הרמב"ם בהקדמתו לספר היד.

(22) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, י. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי-שרה. ועוד.

(23) ראה תו"א שם עג, ד.

(24) סוף הוריות. וראה סה"מ תש"ח עמ' 123 ואילך.

ד. מעבודת הרצוא ושוב בתורה - נמשך כך גם בשאר ענייני עבודת בניישראל (בענייני קדושה) - שכולם נכללים ב"זאת חוקת התורה" (עניין רצוא ושוב), החל - מקיום המצוות (תלמוד גדול שמביא לידי מעשה), שנוסף לרצוא ושוב (המשכה והעלאה) בסוגי המצוות (מצוות עשה ומצוות לא תעשה)³⁷, הרי גם קיום המצוות עצמו³⁸ הוא באופן רצוא ושוב - מצווה גוררת מצווה³⁹, והן באיכות קיום המצווה - אינו נח ומתעלה תמיד עוד יותר בהידור במצוות, עד שזה נהיה עבודתו הרגילה (שוב), וכך הוא עולה דרגה למעלה מדרגה (נוסף לזה שהמצוות משפיעות על היהודי, שתהיינה אצלו שתי התנועות יחדיו: התשוקה ועלייה לאלוקות, והמשכת אלוקות למטה).

ויש לומר (כנ"ל), שמכיוון שרצוא ושוב הוא "זאת חוקת התורה", הרי זה משתלשל למטה מהעבודה בענייני קדושה, ומקיף גם את עבודת ופעולות בניישראל בכל מעמד ומצב - שנוסף על עבודתו בתורה וצמצויות, גם עבודתו בדברי הרשות - "כל מעשיך יהיו לשם שמים" ו"בכל דרכיך דעה" - גם בזה לא ינוח, אלא תמיד יתעלה ויגדל רצוא ושוב.

וזה כולל אפילו יהודי כפי שהוא במצב של עובדין דחול לגמרי, עד למצב ירוד, ועסוק ב"מעשיך" ו"דרכיך" לא כפי שהם "לשם שמים" ו"דעהו" - שגם לו יש את הכוח לרצוא ושוב ממצוות פרה אדומה⁴⁰, שירצה לצאת ולהתעלות ממצבו הירוד.

כמודגש בזה שפרה אדומה מטהרת מטומאת מת, אבי אבות הטומאה, וכל מעשיה בחוק⁴⁰, ולא ידך: ההזאה צריכה להיות דווקא "נוכח פני אוהל מועד" - "מתכוון ורואה פתחו של היכל"⁴¹ - שמורה על עבודת התשובה, שפועלת את הטהרה ממצב שבו חסר (לפי שעה) ה"ואתם הדבקים בה' אלוקים", במילא חסר ב"חיים"⁴² - שהטהרה מזה נפעלת על-

הלכות פסוקות (בלי שקלא וטריא) בירושלמי, לאחר מכן - במשך הזמן (מאה שנה - בנידון דידן) מגיעים לבירור עמוק יותר שמתחדש ונפעל על-ידי שקלא וטריא (בתלמוד בבלי), שלזה צריכים עוד זמן, ולכן היתה חתימת הבבלי (בכמו) מאה שנה לאחר חתימת תלמוד ירושלמי³⁵.

וכסדר הלימוד בפועל - "ליגמר איניש והדר ליסבר"³⁴ (לגרוס שמעתא מרביה כו' והדר ליסבר טעמיה - רש"י). וכפי הסדר שבחינוך הילדים: בן עשר למשנה, בן חמש עשרה לגמרא³⁵. ולהעיר ולהוסיף, שברורות האחרונים נתחדש, שמתחילים ללמוד גמרא (פלפולא דאורייתא) עם ילדים עוד לפני בן חמש עשרה, עד - בסמיכות ממש לזמן שבו מתחילים ללמוד משניות - ויש לומר (אחד מהטעמים לזה) בגלל המעלה הנ"ל שיש ב"רצוא ושוב", שקלא וטריא ופלפול. וזה נתגלה ברורות האחרונים, כשעומדים בסמיכות יותר, עד בסמיכות ממש, לגאולה העתידה - כפי שזה בנוגע לכמה עניינים שמתגלים במשך הדורות כשמתקרבים לגאולה, גם בתור מעין וטעימה מהגילויים שיהיו לעתיד לבוא, כולל (בנידון דידן) - שלימות בלימוד התורה, כולל בפלפולא דאורייתא (רצוא ושוב)³⁶.

33) ועפ"ז יש להוסיף ביאור בהטעם שהלכה ככתראי (שזהו א' מהטעמים על זה שהלכה כבבלי לגבי ירושלמי - ראה רי"ף ורא"ש שם, ועוד), כי נוסף על זה שהאחרונים ידעו סברת הראשונים וסברת עצמם (תוד"ה הווה עובדא - קידושין מהב, והכריעו בין אלו הסברות ועמדו על עיקר הדבר (רא"ש סנהדרין פ"ד ס"ו ו) - יש לומר שיש בזה גם המעלה של בירור ההלכה הבא לאחר היגיעה בשקלא וטריא כו'.

34) שבת סג,א. וראה עירובין יג,א: וגמרא גמרא (משניות שקיבל מרבوتיו) והדר אתא לקמיה דר' עקיבא וסבר סברא (שהיה חריף לפלפל ולדקדק במה שלמד להשיב תשובות ומשניות זו על זו ולתרוץ).

35) אבות ספ"ה.

36) ועפ"ז יש לומר הטעם שגם בפנימיות התורה, כפי שנתגלה בתורת חסידות חב"ד, יש בו גם פלפולא ושקו"ט (אף שבאילנא דחיי לית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת כו', כפי שהוא בנגלה דתורה) - מפני המעלה ביריעת והשגת העניינים שבאה ע"י שקלא וטריא (רצוא ושוב). ועפ"ז יש לומר, שהשלימות בלימוד התורה (גם פנימיות התורה) לעתיד לבוא תהיה גם בהשקלא וטריא בתורה, נוסף על המעלה דלימוד באופן של ראייה (ראה לקו"ט צו יז,א).

37) סד"ה וידבר גו' זאת חוקת העת"ד. ועוד.

38) ראה גם תו"א שם ע"א.

39) אבות פ"ד מ"ב.

40) חוקת יט,ג. ובפרש"י, מיומא סח,ב.

41) חוקת שם, ד ובספרי ופרש"י עה"פ.

42) ואתחנן ד, ד. וראה אדר"ג ספל"ד.

"שורפת" את כל המציאות של נפש הבהמית (פרה) שלו באש האלוקי, כולל גם חומר גס (שאינו יכול להישרף על-ידי אש קטנה). והיינו, שהוא מבטל לגמרי את רצונותיו של נפש-הבהמית בעניינים בלתי רצויים, כך שנשאר רק אפר, העצם של נפש הבהמית (הכוח המתאווה), שאותו הוא מהפך לרצון לטוב וקדושה⁵⁰, "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך - בשני יצרך"⁵¹.

על-פי הסדר הרגיל בעבודת ה' (אצל מי שלא חטא כו'), יכולה עבודת הרצוא להיות באש קטנה שרק מפוררת את הדבר הנשרף, וגם אינה שורפת את כל חלקי הבהמה (כפי שהוא בשאר הקרבנות שעל-גבי

ידי העבודה רצוא ושוב (אש ומים): רצוא וצימאון גדול ותשובה מאהבה רבה "כארץ עיפה וציה" ממה שהיה עד עתה "בארץ ציה וצלמות כו' ורחוקה מאור פני ה' בתכלית"⁴³, שלכן צימאוננו כה גדול (ביתר עוז מצימאון נפשות הצדיקים, כמאמרם ז"ל⁴⁴ במקום שבעלי תשובה עומדים כו"⁴⁵); וביחד עם זה הרי זה נמשך בשוב - בהתגברות בעשיית תורה ומצוות, בחילא יתיר (נוסף על כך שזדונות נעשות לו כזכויות⁴⁶ עד זכויות ממש⁴⁶).

ה. ויש להוסיף, שעניין זה (רצוא וצימאון גדול) נרמז גם בשריפת הפרה:

לא לנוח על מקום אחד, כי אם לצאת ולהתעלות ממעמדו ומצבו וטבעו הנוכחי ובאופן שלא יגרום לשבירה וביטול, אלא יפעל עליו בדרך של התיישבות

המזבח בפנים, שאינם מכפרים אלא על השגגות⁵². אבל כאשר מדובר לגבי "טומאת מת", שהייתה לו נגיעה בעובדין רחול כפי שהם במצב ירוד (לא כפי שהם בסמיכות לעבודת התפילה ולימוד התורה וקיום המצוות), אזי צריכה להיות אש גדולה, לשרוף גם את החומר הגס.

לאידך גיסא, ייתכן לחשוב, שאדם כזה צריך להיות זהיר מעבודת השוב, על-דרך מה שבעל-תשובה צריך זהירות נוספת ועליו לומר "אי אפשי" מכיוון ש"סורו רע"⁵³: על כך הוא המשך הלימוד מפרה אדומה, שיחד עם שריפת הפרה לאפר, צריך להיות "ונתן עליו מים חיים אל כלי" - העבודה דשוב.

ו. מפרשת פרה - "זאת חוקת התורה" - מקבל כל יהודי את הכוח לעבודת רצוא ושוב (שעליה מיוסד עיקר התורה ומצוות) בכל הדרגות והמצבים - בקדושה, ברשות וגם למטה מזה. ובכללות הנקודה

בשריפת פרה אדומה יש חידוש לגבי שריפת שאר הקורבנות, שצריכים לשרוף את הפרה כולה לגמרי - "ושרף גו' את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרוף"⁴⁷, כך שנשאר (גם מעצי המערכה) רק אפר, כדין⁴⁸ ש"נגמרה שריפתה חובטין אותה במקלות, היא וכל עצי המערכה שנשרפה בהן, וכוכרין את הכל בכברות, וכל שחור שאפשר שיכתש ויהיה אפר, בין מבשרה בין מן העצים, כותשין אותו עד שיעשה אפר, ושאיין בו אפר מניחין אותו (עד שיעשה מקצתו אפר כדי לקיים מצוות שריפה⁴⁹), וכל עצם שנשאר מעצמיה בלא שריפה כו' היה נכתש".

ובעבודת האדם הרי זה מורה, שהרצוא אינו סתם רצוא, אלא בתוקף הכי גדול - אש גדולה אשר

(43) ל' התניא פ"ז.

(44) ברכות לד, ב.

(45) יומא פ"ב.

(46) ראה תניא שם.

(47) חוקת יט, ה.

(48) רמב"ם הל' פרה אדומה פ"ה ה"ג. מפרה ספ"ג.

(49) תויו"ט פרה פ"ג מ"א והשאר שלא נעשה לאפר - פסול

להזאה, כי לא קויים בו מצות שריפה להיות אפר.

(50) לקו"ת חוקת נו, ג ואילך.

(51) ואתחנן ו, ה. ברכות פ"ד מ"ה.

(52) אגה"ק סו"ס כח.

(53) לקו"ת ואתחנן ט, ד.

אמותיו ולעזור ליהודי אחר, בגלל מצוות "ואהבת לרעך כמוך"⁵⁵.

זאת אומרת: עבודת הרצוא צריכה להיות לא רק אצל מי שנמצא במצב ירוד (שגביו מוכן מדוע צריך להיות אצלו רצוא), אלא גם בצדיקים שלא טעמו טעם חטא (ועד שמקבלים את הכוח של פרה שיהיה אצלם (מוזמן לזמן) הרצוא עם אש גדול).

וכמורכב לאורך גיטא: מי שנמצא בדרגה וטבע של רצוא - צריך להיות אצלו שינוי הטבע בעבודה דשוב, באופן של התיישבות ופנימיות, על-ידי לימוד התורה וקיום המצוות, כולל גם שוב - בכירור חלקו בעולם. ולא על-ידי שעושה את השני לשליח על זה - כיוון שזהו חלקו (החלק שלו) בעולם, ועליו מוטלת האחריות, ולפעמים רק לו ניתן הכוח, לברר זאת. ואף לאחר שיש לו את השוב - צריך להיות אצלו אחר-כך רצוא נעלה יותר. ושוב נעלה יותר, וכן הלאה.

(קטעים מהתוועדות ש"פ כי"תשא, פרשת פרה ה'תש"נ; התוועדות תש"נ, כרך ב, עמ' 408-414 - מוגה. תרגום מידיש)

אצלו רק הרצוא לאלוקות (אבל א"כ צריך להמשיך זה גם בשוב, בפנימיות).
(55) קדושים יט,ח.

היא - הכוח וההוראה שלא לנוח על מקום אחד, כי אם לצאת ולהתעלות (רצוא) ממעמדו ומצבו וטבעו הנוכחי ובאופן שלא יגרום לשבירה וביטול, אלא יפעל עליו בדרך של התיישבות (שוב), ובאופן זה יתעלה יותר ויותר.

ובפרטיות ישנם בזה (שינוי הטבע שלו - רצוא ושוב) אופנים שונים - כל חד וחד לפי דרגתו ומקומו בו הוא "אוהז": מי שנמצא במצב וטבע של שוב (התיישבות), אפילו שוב בד' אמות של קדושה (תורה, תפילה ומצוות) - עליו לצאת ממציאותו, ולהיות ברצוא לדרגה גבוהה יותר. כולל גם - הרצוא (מלמעלה למטה⁵⁶) לצאת מר'

(54) ראה המשך תער"ב ח"ב עמ' א'כב ואילך, סה"מ תש"ה עמ' 3 ואילך, שבאור (ביחס אל הכלים) הרצוא הוא המשכה מלמעלה למטה (והשוב הוא עליה מלמטה למעלה) ועיי"ש בהמשך העניין, שזהו באור ביחס לכלים, אבל באור עצמו לגבי למעלה, הסדר רצוא ושוב הוא כסדרן של הכלים (רצוא - העלאה, שוב - המשכה). והעניין בעבודת האדם: "ל ע"פ מ"ש בפנים. שזה תלוי במה הוא טבע האדם: באם טבעו הוא שוב בד' אמות של קדושה (דוגמת האור) - הנה ביחס למה שלמעלה ממנו (בקדושה) צ"ל אצלו רצוא ותשוקה לדרגות נעלות יותר בקדושה, וביחס להכלים שלמטה ממנו - צ"ל הרצוא לברר ולהמשיך קדושה בעולם וכאם טבעו הוא שוב בענייני העולם (דוגמת הכלים) - צ"ל

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

העיקר שתבוא הגאולה!

אפילו אם אינה בזכות עם ישראל

נתבאר לעיל (במאמר) מה שכתוב בפרשת פרה "זאת חוקת התורה" - "חוקת" מלשון חקיקה, כמו אותיות החקיקה שהן ממהותה של האבן טובה, שעליה חקוקות האותיות, ואינן דבר זר (כמו אותיות הכתיבה), היינו, שעניין החקיקה הוא במקום כזה שלא שייך בו זולת, להיותו עניין עצמי.

ומוכן, שנוסף על העצם ישנה גם כל ההתפשטות - כפתגם כ"ק אדמו"ר נ"ע שאמר בפורים האחרון בחיים חיותו בעלמא דין (בשנת פר"ת) "מיר וועלן גאַנץ זיין ניט נאָר מיט אונדזער עצמי נאָר אויך מיט דער גאַנצער התפשטות" [= נשאר שלמים לא רק בעצמי שלנו אלא גם בכל ההתפשטות] - שזהו עניין הרצוא ושוב שבפרה אדומה, שתנועת השוב היא מצד העצם, ותנועת הרצוא היא מצד ההתפשטות.

וכיוון שפרה אדומה הוא עניין של חוקה, עניין עצמי שלא שייך בו זולת, דבר זר - הרי זה קשור עם עניין "בשמחתו לא יתערב זר", שמחת הלב, שמצד עצם הנשמה, שלא שייך בה זולת, דבר זר.

ועניין זה מרומז גם בהפטרות פרשת פרה שבה מדובר אודות הגאולה:

בהקדמה לפרטי עניני הגאולה, "ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות וגו'" - מדגיש הכתוב "לא למענכם אני עושה בית ישראל כי אם לשם קדשי אשר חללתם בגוים אשר באתם שם" (כפי שמאריך בפרטי הדברים בהתחלת ההפטרה).

ולכאורה, ההדגשה ש"לא למענכם אני עושה" מביאה לידי מרירות ("מרת נפשו") - במכל שכן וקל-וחומר מזה שמצינו בחזקיהו שכאשר "תלו לו בזכות אחרים (אף שהוא "תלה בזכות עצמו") דכתיב וגותי אל העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי", אמר על זה "הנה לשלום מר לי מר", "אפילו בשעה ששיגר לו הקב"ה שלום מר הוא לו", ועל אחת כמה וכמה בנדרון דידן, שמדגישים את השלילה ש"לא למענכם אני עושה" בגלל הנהגה בלתי-רצויה ("ויחללו את שם קדשי"), הרי זה בודאי באופן ד"מר לי מר".

המענה לזה:

לכל לראש - על דרך שמצינו בגמרא בנוגע ל"חבלו של משיח" "ייתי ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמריה", "כלומר אפילו בכך אני רוצה ובלבד שאראנו", ועל דרך זה בנדרון דידן, שהעיקר הוא שתבוא הגאולה, אפילו אם אינה בזכותם של ישראל, "לא למענכם" - "זאָל זיין יע בזכותכם, זאָל זיין ניט בזכותכם, אָבי ס'זאָל זיין די גאולה!" [= יהיה זה כן בזכותם, לא בזכותכם, העיקר שתהיה הגאולה].

ועוד ועיקר - ביחס לגאולה השלימה לא נוגע ולא תופס מקום "למענכם" או "לא למענכם", כיון שבגאולה השלימה תהיה התגלות העצמות שלמעלה מכל העניינים.

ועניין זה מודגש בהפטרות פרשת פרה - כיון שפרשת פרה היא "חוקה", עניין עצמי, ובעניין עצמי (כולל גם בהתפשטות שלו) לא נוגע עניין "למענכם" או "לא למענכם", ובמילא, השמחה היא בשלימותה ("בשמחתו לא יתערב זר").

(מהתוועדות ש"פ שמיני ה'תשי"א. תורת מנחם כרך ב עמ' 338-339 - בלתי מוגה)

שדה החינוך

דעתו של הרבי אינה נוחה מסיום הלימודים בשעה מוקדמת • תובע מהמורים הסמכה והשתלמויות; מטיל עליהם אחריות לרמת לימודים גבוהה ואווירה תואמת, ומעוררם לעשיית תשובה בנדון • לקט נבחר ומרתק של הוראות והדרכות בחינוך, וגם מענות לשאלות כגון: מה התנאי למעבר בחור ללימוד בישיבה אחרת בחו"ל, והאם להעדיף גן מסודר, שאינו חסידי, על גן חסידי לא מאורגן

וכאשר יסבירו לאב, כי במוסד חינוך אי־אפשר כלל וכלל לערבב את דעת התלמידים בנוסחאות שונים. וכי הנוסח של אר"י, אשר הוא נוסח מבורר ומזוקק ולא יזיק לו מה שמתפלל בו בישיבה, בטח תנוח דעתו, בעזרת ה'.

והשווה: שיחת י"ט כסלו תשד"מ, בעניין הוראת כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ לשלוחי מרוקו; ובכמה מקומות].

להחדיר רוח של יראת שמים

דברים נוקבים כתב הרבי בא' דראש־חודש טבת תשי"ג, לאחד המחנכים החסידיים במוסד חב"די באחת מערי השדה בארצות־הברית:

מתקבלות אלי ידיעות לא טובות על דבר גובה [=רמת] הלימודים בהכיתות השונות בישיבתם... אשר אף אם בשאר הענינים יש לומר שהאשמים הם שניים, הן האדם המתעסק בזה והן ההנהלה, הנה בהנוגע לידיעות התלמידים והתלמידות, כל העניין תלוי בהמורה והמלמד. ואחריותם הוא לא כלפי המנהל אלא כלפי אבינו שבשמים, ושלוחו, הממוצע המחבר, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר המייסד ומנהל הישיבה. והמסקנה מזה הרי אינה צריכה

צינור לברכות ה'

בי"א ניסן תשי"א ("ה'תש"א") כתב הרבי לרה"ח ר' לייב כהן בכתב־יד־קדשו:

מכתביו בעתם נתקבלו, ונהנתי מעבודתו בחנוך על טהרת הקודש. - הזכרתיו על הציון הק[דוש], ובטח תהי[ה] עבודתו זו הצינור להמשיך לו ולכ[ל] [בני] ב[יתו] שי' את המצטרך להם בג[שמיית] ור[וחניות].

נוסח אחיד במוסד

בח' שבט תשג"ה כותב הרבי לר"מ העכט בעניין נוסח התפילה במוסדות לילדים שאינם מבתים חב"דיים, שאם כי הנוסח הקבוע בישיבה הוא נוסח האר"י, אין לכפותו כשמדובר מחוץ לכותלי המוסד:

במענה על מכתבו מיום ג' [=פרשת] בא, נראה לנו כי אי־אפשר לישיבה בעת הלימוד [=להשתמש] ב[סיידורים] מנוסחאות שונות, אלא יש לאח[ו]ן ב[נוסח] אחד - ובישיבה זו כמובן נוסח האר"י - אבל יחד עם זה אין לנהל שום תעמולה שתלמידים חליפו את נוסח הורם בנוסח אר"י.

הרצויים ובשנות פעולה - ולא להיפכו - שאז היו כל עניני חב"ד באופן אחר לגמרי ובממדים גדולים שלא בערך העבודה עתה.

חשיבות השתלמות המורים

הנה קטע מתשובת הרבי בנוגע להשתלמות המורים ('ימי תמימים' כרך ד' עמ' 87):

כיון שמתחילים לדבר על-כל-פנים - שהמורה בבית-ספר חב"ד צריך להיות מושלם [=בעל השתלמות] כו', אולי סוף-סוף יעשו משהו על-כל-פנים להשתלמות המורים דעתה שבבתי-ספר הרשת - שמשנה לשנה מתרבות התלונות והתביעות בזה, והרי לזה אין צורך כלל לבקר באוניברסיטה, ובמילא אין כל חשש - ורק צריך שמי שהוא יתענין בזה ברצינות ובעקביות ויתחיל במעשה בפועל בזה, ועד-עתה לא ידעתי אפילו מזהוזה כל שהיא בענין!!

חינוך בגן חסידי

בואו חשון תשכ"ז פנה יהודי לרבי בשאלה: "בנוגע לחינוך בתי יש לי בעיה... יש שני גני ילדים, אחד שמנוהל על-ידי ה'פריסטוויטש' דזשואיש דיי סקול', ולמלמדים יש ניסיון, אבל הכיתות מעורבות; והשני הוא תחת קבוצת יהודיים חסידיים, על-ידי מלמדים שאין להם ניסיון, ונפתח רק לאחרונה, וממילא לא כל-כך מאורגן". שאלתו היא לאן לשלוח את בתו. על כך השיב לו הרבי: מובן שחנוך בתו תחי' צריך [להיות] בגן-ילדים החסידותי ולפלא הספק.

אם יתעסקו לשם שמים

כך ענה הרבי בקשר ל'השיבה והתלמוד-תורה' אשר בכפר חב"ד מיסודו והנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל אשר צדיק גוזר ופשיטא שהקב"ה מקיים" (לשון הפנייה במכתב):
ובודאי יהיה דיין נצח, ובלבד שהעוסקים בזה תהיה כוונתם לשם שמים. ואחכה לבשורות-טובות בעגלא דיין.

פירוש וביאור, ומספיק גם התבוננות קלה ולשעה קלה. ומטובו למסור זה גם לחביריו.

ויהי רצון מהשם יתברך אשר, על-דרך המבואר בזה, שבשעתא חדא ביומא חדא וברגעא חדא אפשר לעשות תשובה, הרי גם בזה תהיה האתהפכא שלהם מן הקצה אל הקצה בתכלית. ומיום זה ולהבא יחדירו בתלמידיהם ותלמידותיהם שקידה והתמדה בתלמוד תורה ורוח של יראת שמים. ומובן מעצמו שההתחלה צריכה להיות מהמשפיע, ודי-למבין...

מדוע מסיימים הלימודים בשעה מוקדמת?

בש"פ נשא תשכ"ג יצא הרבי חוצץ כנגד הנהגה שהלימודים מסתיימים בשעה מוקדמת. וכה התבטא:

ויש להעיר בדרך אגב על אחד מהנהגים במדינה זו - ארצות הברית - ואין איש שם על לב - שמסיימים את הלימוד עם התינוקות בשעה השלישית או הרביעית אחרי חצות היום, ולכל היותר - חצי שעה אחרי השעה הרביעית, בה בשעה שזהו דין מפורש בשולחן ערוך (ואין מי שחולק על זה) שלימוד התורה עם התינוקות צריך להיות גם בחלק מן ה' לילה, כנפסק בהלכות תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן פרק א הלכה יו"ד "מלמדי תינוקות מקרא כו' צריכים כו' כדי לחנכם ללמוד ביום ובלילה ולא יבטלו התינוקות כלל חוץ כו'.

מורה בעל הסמכה

לאחד ממחנכי אנ"ש כתב הרבי:

מובן שצריך להשתדל כפי האפשרי להיות בדרגה גבוה של מורה. ובפרט כפי כתבו, כמה אומרים שבחינות קלות הן.

וממשיך:

כן פלא לשאלתו בענין המפורש בשולחן-ערוך (עיין גם-כן הלכות תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן סוף פרק א) - שבמלמדים ענין המלמודות קודם לכל שאר ענינים ועסקנות שלהם - והלואי היה כל-אחד ואחד מנצל זמנו הפנוי מהנ"ל אלא שיהיה ניצל לענינים

התמודדה ללא תירוצים

בשנת תשי"ח שאל אחד מחשובי החסידים את הרבי אודות רעיון לשגר את בנו ללמוד בישיבת תומכי תמימים במונטריאול.

הרבי השיב כדלהלן:

במ[ה] שכתב[ת] ע[ל] ד[בר] בנו שי' וסברת נסיעתו בשנת תשי"ט ללמוד בתו[מכי] ת[מימים] דקאנאדא - ה[ר]י ז[ה] תלוי באם ילמוד בהתמדה ושקידה הראויות וכו' בתו[מכי] ת[מימים] דצרפת עד אז.

כיוצא בזה נשאל הרבי בחורף תשי"ח על-ידי אדם לבחור בגיל שש-עשרה, שלמד אז בישיבת חב"ד בלוד. הועלתה הצעה שבנה יעבור ללמוד בישיבת חב"ד בפאריז, והרב גורודצקי היה מי שביקש לסדר זאת עבורו. הרבי השיב:

רק באם מביטיחה בהחלט שילמוד שם לכ[ל] הפ[חות] שתי שנים ובהתמדה, ולא יתפשו שום תירוצים, לא שאין שם כיתה, חברים וכו'. ומובן שצריך מראש לסדר הויזה לשם שיוכל לשהות שם כל משך זמן זה. ובאם לא ירצה להיות בתו[מכי] ת[מימים] בפאריז אזי יחזור מפאריז לא[רץ] הק[ודש] ולא לכאן.

המשך לימודים – כהוראת הסמינר

והנה תשובה לתלמידה:

בקשר למקום המשך לימודי[ה] - תתייען ותעשה כהוראת הנהלת הסמינר.

"יום חינוך" בתל-אביב

לקראת סיום שנת תשל"ח כתב הרבי מכתב מיוחד למי ששימש כסגן ראש עיריית תל-אביב שנים רבות, בקשר להכרות העירייה אודות "יום החינוך" (נדפס ב'כפר חב"ד' גיליון 991 עמ' 182 - 181):

ב"ה, ה' אלול ה'תשל"ח, ברוקלין, נ.י.
הו"ח א"א גו"מ עוסק בצ"צ רב פעלים וכו'
מר ח.מ. בסוק שי', סגן ראש עיריית תל-אביב

יפו, ראש אגף החינוך
שלום וברכה!

בנועם נתקבל מכתבו מכ"ז באב.

ועל עיקר מכתבו באתי, אף שלא על הסדר, כיון שהוא ענין שהזמן גרמא, והוא מבצע הפעולות בקשר עם חינוך בני ובנות ישראל, בפרט בעיר ואם בישראל כת"א יפו, שאם בכל השנה הזמן גרמא על אחת כמה וכמה לפני התחלת שנת הלימודים.

ושמחתי לקרוא במכתב כבודו על דבר תכנית הפעולות המיוחדות להכרזת "יום חינוך" וכו', בצירוף משלוח חומר מתאים ("חומר" שתוכנו ומטרתו רוחניות אמיתית). ועל דרך הצחות כאן המקום לצטט פתגם מתורת רבנו הזקן בעל התניא והשולחן-ערוך - "דער אובערשטער גיט אידן גשמיות און אידן מאכן פון גשמיות רוחניות" [=הקב"ה נותן לבני ישראל גשמיות ובני ישראל עושים מגשמיות רוחניות].

ובודאי מ"יום חינוך" זה יסיפו בפעילות האמורה בהתאם להציווי - שהוא גם נתינת כח - "מעלין בקדש", שהרי קביעת "יום חינוך" הוא על דרך "יום אשר עמדת בחורב" שהוא התחלת חינוך עם בני ישראל מעת זמן מתן תורתנו, ובכל השנה זמן-מתן תורתנו הוא, ויום זה מוסיף כח וחיות ומרץ בקבלת התורה ובלימוד התורה ובקיום מצותיה מדי יום ביומו במשך כל השנה כולה, ועל דרך זה הוא בנידון דידן.

ומיוסד על מאמר חכמינו ז"ל אשר נפש אחת מישראל היא עולם מלא, מובן שכדאית כל השתדלות אפילו בשביל ילד אחד או ילדה אחת, על אחת כמה וכמה שבודאי תוכתר פעולה האמורה בהצלחה ויכניסו כמה וכמה מבני ובנות ישראל לחנוך הכשר ויותר מזה, חינוך על טהרת הקודש. ולדכותיה דמר וכל המשתתפים בפעולה האמורה למותר להדגיש אשר יפה שעה אחת קודם.

ובעמדתו בימי חודש אלול, הכנה לשנה החדשה הרי בודאי אשר גם יוסיף בברכת ה' להכתב ולהחתם לשנה טובה ומתוקה כל א[חד] וא[חד] מהמשתתפים במבצע האמור עם ב[ני] ב[יתו] שיחיו.

בכבוד רב ובברכת הצלחה בכל האמור ובברכת שנה טובה ומתוקה למר ולבני ביתו שיחיו.

פרשת שמיני

שבת פרשת שמיני

השבת שבה קוראים את פרשת שמיני נקראת 'שבת פרשת שמיני', ובשם זה עצמו יש הוראה בעבודת הבורא: שביעי - הוא יום השבת, שמצד אחד הוא שלימות הבריאה, ומצד שני הוא אחד מ'שבעת ימי ההיקף', דהיינו חלק מהבריאה. שמיני - רומז לדרגה שלמעלה ממציאות העולם. שבת פרשת שמיני אומרת לנו כי גם מי שזכה להגיע לשלמות של 'שביעי', עליו להוסיף ולהתעלות לדרגה שלמעלה מהגבלות העולם לגמרי - 'שמיני'.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת שמיני תשמ"ג. התוועדויות תשמ"ג כרך ג, עמ' 1378)

פרשת שמיני

ההתחלה והסוף של פרשתנו עוסקים בעניינים שהם מן הקצה אל הקצה: תחילת הפרשה עוסקת בעבודה הנעלית של יום השמיני למילואים, שהביאה להשראת השכינה במשכן, ואילו סוף הפרשה דן באיסור אכילת שקצים ורמשים, שנפשו של אדם קצה בהם. ללמדך, שגם בעל דרגה רוחנית עליונה אינו מוגן מפני נפילה והידרדרות ח"ו. ומהי העצה היעוצה להישמר מפני נפילה כזאת? - עבודה מתוך קבלת-עול מלכות שמים פשוטה ומוחלטת, כאדם פשוט. קבלת-עול זו היא תריס מפני כל פורענות אפשרית.

(ליקוטי שיחות כרך א, עמ' 227)

ויהי ביום השמיני (ט,א)

אותו יום נטל עטרות (רש"י)

העטרה הראשונה היא "ראשון למעשה בראשית" (המשכן הוקם ביום ראשון בשבוע); העטרה האחרונה - "ראשון לחודשים" (ראש-חודש ניסן). "ראשון למעשה בראשית" - זה הגילוי האלוקי שבמשכן, שלא היה בבחינת 'דבר נוסף' על הבריאה, אלא חדר לתוכה, לתוך "מעשה בראשית", וליום הראשון שבו, שאז נבראו שמים וארץ וכל תולדותיהם (רש"י בראשית א). "ראשון לחודשים" - אין לך חידוש (חודש מלשון חידוש) גדול מעצם העובדה שאור אלוקי שלמעלה מהבריאה מתגלה בתוך הבריאה.

(מהתוועדות שבת קודש פרשת ויקרא תשמ"ח. התוועדויות תשמ"ח כרך ב, עמ' 475)

ויהי ביום השמיני (ט,א)

רבי יצחק פתח: ברון יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלוקים (זוהר ריש פרשתנו)

‘יצחק’ בגימטרייה ר”ח (208), כמספר שמונה פעמים שם הוי’, ולכן לו נאה ולו יאה לדרוש על הפסוק “ויהי ביום השמיני”.

ומדוע הגימטרייה של ‘יצחק’ היא שמונה פעמים שם הוי’?
יעקב בגימטרייה קפ”ב (182), כמספר שבע פעמים שם הוי’, שכן עבודת ה’ בדרגה נמוכה (יעקב, מלשון עקב) ממשיכה את שם הוי’ כפי שהוא שייך וקשור לגדרי העולם, שנברא בשבעה ימים. ואילו יצחק בגימטרייה שמונה פעמים שם הוי’, כי עבודת ה’ מתוך שמחה ותענוג (יצחק מלשון צחוק) ממשיכה את שם הוי’ כפי שהוא למעלה מגדרי העולם.

(ליקוטי לוי יצחק; התוועדות שבת קודש פרשת שמיני תשמ”ח התוועדות תשמ”ח כרך ג, עמ’ 210)

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל (ט,א)

לכאורה, אהרון ובניו כבר היו באוהל מועד, כנאמר בסוף הפרשה הקודמת “ומפתח אוהל מועד לא תצאו שבעת ימים”, ומדוע אפוא הוצרך משה לקרוא להם? ועוד צריך להבין, לשם מה קרא משה לזקני ישראל, והרי לא מצאנו בפסוקים שדיבר אליהם?

ההסבר הוא:

“יום” - רומז לאור וגילוי, כדכתיב (בראשית א), “ויקרא אלוקים לאור יום”.
“שמיני” - רומז לספירת הבינה (הספירה השמינית, מספירת היסוד כלפי מעלה).
“קרא” - פירושו גם המשכה והשפעה, ככתוב (ישעיהו ו), “וקרא זה אל זה”, ותרגם, “ומקבלין דין מן דין”.

“ביום השמיני קרא משה” - משה המשיך את גילוי ספירת הבינה,
“לאהרון ולבניו ולזקני ישראל” - ועל-ידם הגיע גילוי זה לכל ישראל.

(ספר המאמרים תש”ה עמ’ 167)

ויקחו בני אהרון נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטורת ויקריבו לפני ה’ אש זרה אשר לא ציווה אותם (י,ב)

עבודת הקטורת היא התקשרות והתחברות, כמו “בחד קטירא אתקטרנא”. המשמעות הפנימית של העלאת קטורת על מזבח הפנימי היא - גילוי התקשרותה של פנימיות הנפש לקב”ה. עבודה זו היא בבחינת “אש זרה” - שכן התגלותה של פנימיות הנפש ‘זרה’ לעבודה הרגילה של האדם, שהיא בדרך-כלל בחיצוניות הנפש בלבד.

ועד כדי כך, שזו עבודה “אשר לא ציווה אותם” - זו עבודה שאי-אפשר לצוות עליה את האדם, אלא האדם מגיע אליה מעצמו. ובדוגמת פתגמו המפורסם של רבי לוי יצחק מברדיטשוב בקשר ליום-הכיפורים, שביום קדוש זה היינו צמים גם ללא ציווי מפורש לצום, שכן “מי רוצה לאכול”.

(ליקוטי שיחות כרך לב עמ’ 98)

הלכות ומנהגי חב"ד

הפטרה: "ויהי דבר ה'... אני ה' דיברתי ועשיתי" (יחזקאל לו, טז-לז).⁴

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת - קורא אחריה הפטרת פרשת פרה, ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה.⁵
אומרים 'אב הרחמים'.⁶

ה'גזרה' על 'משקה'

בהתוועדות שבת-קודש פרשת שמיני תשכ"ג, בקשר לפסוק "יין ושכר אל תשת", השמיע הרבי שיחה בקשר להגבלות על שתיית 'משקה'. בין השאר אמר שלא יעשו עליו 'קידוש', וגם כשעושים קידוש על יין, שישתו רק 'רוב כוס' ולא (כבד' כוסות דפסח) את כולה, ובנוגע לשמחה, אפילו שמחת חתן, וכן בסתם התוועדות חסידית, אפשר לומר לא יותר מאשר ג' פעמים 'לחיים', ושזה יהיה רק על כוסיות

(4) לוח כולל-חב"ד. ספר-המנהגים עמ' 33. בהפטרת ש"פ פרה תשח"י אמר הרבי "בהקדשי בכס לעיניכם" [כנוסח הדפוסים, וכן הוא בחומש 'תורה תמימה' בפנים] וגם 'לעיניהם' כדעת המנחתשי (שהובאה שם בהערה. וכן הנוסח אצל קורן, ברויאר ואיש מצליח) [מיומנו של אחד הת', מקדש מלך ח"ד עמ' תקג].

(5) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.

(6) לוח כולל-חב"ד. וראה קצות השלחן סי' פג בבדי השלחן סוס"ק יג.

(7) תוכן העניין בקצרה - ע"פ תורת מנחם חלק לו עמ' 351, וש"נ למקורות רבים נוספים. ראה במדור 'ניצוצי רבי' בהתקשרות גיליונות יא-יב שליקט מקורות רבים בנושא זה. ומאידך: תרפ"ב עמ' 28 וש"נ. תרצ"א עמ' 184. ליקוטי-שיחות כרך לא עמ' 180. אג"ק, לפי הכרכים: ז עמ' נח. טז עמ' פב. כא עמ' שפד. כב עמ' קי. שנט. 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' רסו. שיחות-קודש: תשכ"ז עמ' 132. תשכ"ח עמ' 169. 207. התוועדות: תשמ"ה ח"ב עמ' 741. תש"נ ח"ב עמ' 372. 'המלך במסיבו' ח"א עמ' רנו. רסד. 'ימי מלך' ח"ג עמ' 954.

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' לשבת זו יש לזכור לקרוא את שתי ההפטרות - של פרשת 'שמיני' (ויסוף עוד דוד... איש לביתו) ושל פרשת פרה ('ויהי דבר ה'), כמנהגנו. והנהגים כמנהג רבותינו נשיאינו יקראו את הפטרת 'שמיני' בעש"ק אחה"צ, ובש"ק לפני תפילת שחרית, לאחר קריאת ה'שביעי' שוב, יקראו את ההפטרה דפרשת 'פרה'.

שבת-קודש, פרשת שמיני / פרה

כ' באדר-ב'

רצוי להכין קודם התפילה את ספר-התורה המיועד לקריאת פרשת פרה (המהורר ביותר שבבית-הכנסת!), כדי למנוע טירחא דציבורא.²
מוציאים שני ספרי-תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע.

מניחים את ספר-התורה השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד אחר הקריאה בו),³ ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר את פרשת 'פרה', בפרשת חוקת: "וידבר... תטמא עד הערב" (במדבר יט, א-כב).

אם יש רק ספר-תורה אחד - אין מגביהים אחר חצי קדיש, אלא גוללים לפרשת פרה, ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר המפטיר. את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

(1) עיין בשו"ע הבי"י סי' תרפ"ה ס"ז ונו"כ. משמעות לשון אדה"ז סי' רפב סט"ז היא, שרק פ' זכור היא מן התורה, ומאידך ב'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 466 (מוגה) מביא הרבי (רק) משו"ע הבי"י הנ"ל (בשם י"א) ומקורותיו, שגם פ' פרה היא מן התורה, ועיי"ש בהערות.
(2) לוח 'דבר בעתו'.
(3) שערי-אפרים שער י' סי"ב. וראה בזה בגיליון תשס"א ב'לוח השבוע' הע' 14.

ובמענה נוסף בעניין זה (הלשון אינו מדוייק):
נבהלתי לשמוע, ובצנעה – גרוע מפרהסיא.

* קובץ תורני:

הוראה לכל "כולל אברכים": להוציא לאור
 קובץ חידושי-תורה [לפחות] פעמיים בשנה: לפני
 פסח, ולפני ראש-השנה¹¹.

קטנות, באופן שכל ג' הפעמים יחד יכללו לא יותר
 מאשר 'רוב רביעית מצומצם'. כל זה בקשר לאלה
 שקודם גיל ארבעים (ובפרט לבחורים שהם עדיין
 קודם הנישואין, שבקשר אליהם יש טעמים נוספים
 מדוע עליהם להימנע משתיית 'משקה'), וגם אלו
 שלאחר ארבעים, שאז "מנתי מעליא"⁸, עליהם
 למעט בזה, וצריכה להיות אצלם השתייה מיינה של
 תורה, שהיא פנימיות התורה.

"כל האמור לעיל הוא בנוגע לכל ימי השנה,
 קן בחול, קן בשבת והן ביום-טוב, וכן בנוגע לכל
 המקומות. רק בנוגע ליום אחד בשנה – פורים⁹ – איני
 רוצה להתערב..."

במקום אחר¹⁰, נדפסו שתי תשובות בעניין:

בעניין ה'היתר' שנטען כאילו ל'משפיע' מותר
 לשתות יותר מכפי ה'גזירה': **מפיתוי היצר, כמוכן,
 ובמילא – אין העצה לשמוע לפיתוי (שעל-ידי-זה
 יתגבר עוד יותר, ובמכל-שכן שלא יניח להתוועד
 באיזה פיתוי אחר, או גם בלא פיתוי), אלא הפכו.**

(8) שבת קנב, א.

(9) ראה ע"ז בהרחבה במדור 'ניצוצי רבי' בהתקשרות, גיליון
 תק"ב – פורים תשס"ד.

(10) 'תשורה' לנישואין מוזיקנט-וולף, כפר-חב"ד, ל"ג בעומר
 תשס"ב, עמ' 52.

(11) 'חידות' להרה"ח ר' ישעיהו שי' הרצל (כיום – רב העיר
 נצרת-עילית), חורף תשל"ג. שיחות-קודש תשל"ו ח"ב עמ' 694,
 ובכ"מ. ובס' 'בצל החכמה' עמ' 256 (לכולל סדיגורא): "להשתדל
 להגיע... לכל הפחות אחת לב' או לג' חודשים".

בקבצי 'התמים' שי"ל בווארשא בשנים תרצ"ה-תרצ"ו,
 היו 'שערי תורה' ו'שערי חסידות' במדורים נפרדים. אולם
 בקבצים שיצאו לאור בבית חיינו לאחר הנשיאות (כמו: פלפול
 התלמידים, דברי תורה, כינוס תורה, יגדיל תורה; להוציא קבצי
 'הערות התמימים ואנ"ש' שבהם היתה הפרדה בין הנושאים.
 ואולי בהם ההפרדה היא מחוייבת המציאות), היתה ההוראה
 שלא להפריד בין נגלה וחסידות, אלא לסדרם יחד לפי סדר
 אותיות הא"ב של הנושאים הנדונים, כי "תורה אחת היא" (מפי
 המשפיע הרה"ח ר' דוד שי' רסקין, מעורכי 'פלפול התלמידים'.
 וי"א שהרבי אמר שרצונו לפעול שמי שמחפש שם נגלה ימצא
 חסידות, ולהיפך). וחבל שהדבר אינו ידוע בין הישיבות
 וה'כוללים' שלנו, ורבים מהקבצים, ובפרט בארה"ק, עודם
 נדפסים במתכונת של 'שערים', נגלה לחוד וחסידות לחוד.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש